

Název aktivity:	Péče o půdu na zahradě, příprava kompostu.
Cíl:	<ul style="list-style-type: none"> • Porozumět přírodnímu ději, při kterém dochází k přeměně látek organických v látky anorganické – tedy živiny pro rostliny. • Seznámit se s postupem zakládání kompostu. • Osvojit si dovednosti potřebné k zakládání a ošetřování kompostu. • Rozeznat materiály, které do kompostu patří a které ne. • Spolupracovat ve skupině na vybudování kompost-éru.
Motivace	<p>Diskuse se žáky:</p> <p>Co je to půda? Půda se skládá z matečné horniny, humusu, půdního vzduchu, půdní vody, mikroorganismů, bezobratlých živočichů i drobných obratlovců.</p> <p>K čemu slouží kompost? V kompostu – dochází k přeměně organické hmoty na anorganickou, díky činnosti neviditelné armády nesčetných mikrobů, hub, plísní, žížal, hlístic, chvostoskoků, stonožek, mnohonožek, stínek, svinek, ponrav a různých dalších druhů hmyzu, který tuto biomasu regeneruje, filtruje, desinfikuje, zbavuje chemických jedů a léčí. Prostřednictvím kompostu zlepšujeme strukturu půdy, dodáváme potřebné živiny, půda se stává více pórovitou, provzdušněnou a nasákavou.</p> <p>Co je to eroze?</p> <p>Stávající zemědělská půda je významně poškozena. Snižuje se v ní obsah humusu, vlivem používání chemikálií se půda stává mrtvou hmotou bez živých organismů a mění se také její struktura. Rozsáhlé polní celky s nevhodným hospodařením zvyšují erozi půdy. Každoročně ztrácíme ornou půdu v hodnotě několika miliard korun a obrovské škody vznikají také obcím při odstraňování následků eroze. Změny půdy mají dopady i na skladbu planě rostoucích rostlin. Dříve běžné polní rostliny jako chrpa, koukol, nebo hlaváček letní se dnes objevují vzácně. Ještě horší jsou dopady na živočichy – v ČR vyhynulo nejvíce denních motýlů z celé Evropy.</p>

	<p>Za posledních 10 let jsme ztratili 20% polního ptactva a početnost zajíců nebo koroptví se pohybuje na pouhých 5–10% předválečné úrovně. Zemědělství neplní ani svoji krajinnotvornou roli. Špatný vodní režim krajiny vede ke splachům půdy a agrochemikálií, které znehodnocují vodní toky. Zemědělská krajina ztrácí svoji krásu a harmonii, která přispívala ke spokojenému životu obyvatel.</p>
Cílová skupina	5. - 9. roč. ZŠ
Doba trvání:	Dle potřeby
Místo:	Školní zahrada
Pomůcky:	Rýč, vidle, železné hrábě, lopata, zahradní kolečka, síto, kolíky a motouz na vyznačení plochy kompostu.
Metody a formy práce:	Motivační rozhovor, činnostní metody, skupinová práce
Postup:	<p>Rozhodnout se, zda vybudujeme jednu kompostovou hromadu: v tomto případě je předností finanční nenáročnost, není nutná žádná opěrná konstrukce, může se přesouvat z místa na místo. Nevýhodou je velký zábor plochy.</p> <p>Nebo se rozhodneme založit, dvou až tříkomorový kompostér. V tomto případě se musí vybudovat opěrná konstrukce s jednotlivými odděleními.</p> <p>Velikost jednotlivých boxů by měla být nejméně 1m², může být dřevěná, mezi latěmi je třeba nechat mezery, aby mohl do kompostu proudit vzduch. Čelní strana všech oddílů by měla být rozebíratelná pro umožnění přístupu ke kompostu.</p> <p>Na menší zahrady je vhodná i kompostovací nádoba.</p> <p>Seznámení s teorií, co do kompostu patří:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Odpady z klasické zahrady. ✓ Zbytky ovoce a zeleniny. ✓ Pouze popel ze dřeva v omezeném množství, aby nevytvářel velké vrstvy. ✓ Tráva, která není ošetřena herbicidy. ✓ Znečištěný papír bez barevného potisku (kapesníčky, ubrousky).

- ✓ Listí stonky a drobnější ovoce.
- ✓ Trus býložravých živočichů (masožravých v omezeném množství a je nutné jej zapracovat do středu kompostu, kde jsou vysoké teploty).
- ✓ Čajové sáčky, káva, zbytky jídel.
- ✓ Fritovací olej jen v omezeném množství.
- ✓ Je možné kompostovat i ořechové listí, je to cenný zdroj minerálních látek, ale mělo by se kompostovat spolu s dusíkatými látkami, jako je hnůj. Jeho rozklad trvá přibližně rok. Čerstvé má inhibiční účinky.

Do kompostu nepatří:

- ✓ Plasty.
- ✓ Porcelán, sklo.
- ✓ Sáčky od vysavače, mohly by obsahovat těžké kovy.
- ✓ Obaly od pesticidů.
- ✓ Zbytky masa ve větším množství.
- ✓ Popílek z uhlí.
- ✓ Koření nebo plevelné rostliny (nejlépe z nich udělat jíchu).
- ✓ Plody napadené chorobami (pouze do uzavřeného kompost-éru).
- ✓ Větvičky tují, pelyňku, vratiče (tyto brzdí mikrobiální pochody).
- ✓ Barevné tiskopisy nebo tiskopisy na křídovém papíru.
- ✓ Sáčky z vysavačů (mohou obsahovat těžké kovy).
- ✓ Hrubé a trnité větve (pouze když se naštěpkují)
- ✓ Slupky od citrusů a banánů spíše ne.

Při budování kompostu bychom měli dodržet několik zásad.

- Měl by se měl umístit spíše do polostínu.
- Neušlapávat jej, aby byl pórovitý a mohlo dobře probíhat tlení, případně prohazovat, aby se ještě lépe provzdušnil.
- Poměr zeleného materiálu, jako jsou listí a zeleninový odpad, k hrubému materiálu, jako drcené větve, by měl být přibližně 3:1. Asi 25 cm vysoká vrstva drceného dřevěného odpadu větviček a pilin by měla tvořit základ kompostu.
- Vrch kompostu udržujeme mísovitý, aby voda nestékala po bocích, ale vsakovala se dovnitř.
- Umístit jej v blízkosti pracovních záhonů.
- Když je zahrada rozlehlá, může se vybudovat více kompostů.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozklad organické hmoty je nejlepší, když se různé materiály dobře promíchají. ➤ V kompostu nesmí být velké množství vody, po velkých deštích by měla odtéct. Na druhou stranu zase nesmí přeschnout, v suchém kompostu neprobíhá tlení, takže ho v horku zavlažujeme. ➤ K rychlejšímu rozvinutí procesu je vhodné přidat i vyžralý kompost, obsahující žádoucí mikroorganismy. Podpoříte tím vznik vysoce kvalitního humózního materiálu. <p>Vermikompostování – využívají se schopnosti žížal přeměňovat organické zbytky na kvalitní humus v nádobách nazvaných, vermikompostér.</p>
Reflexe	<p>Co vás nejvíce zaujalo? Co nového jste se naučili? Jaké děje probíhají v kompostu? Proč? Jak jim můžeme pomoci? Co bylo obtížné? Jak můžete své znalosti a dovednosti využít doma?</p>
Rozvíjené kompetence	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ osvojí si základní znalosti související s přípravou kompostu ✓ porozumí pokynům související s prací ✓ chápe základní ekologické souvislosti které souvisejí s kvalitou půdy ✓ spolupracuje ve skupině v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá ✓ volí při práci vhodné nářadí a dodržuje bezpečnost
Průřezová témata	EVVO: Základní podmínky života

Zdroj:

- ✓ <http://biopotraviny.bioweb.cz/>
- ✓ <http://abecedazahrady.dama.cz/>
- ✓ Manuál, "Praktická péče o školní zahradu společně se žáky, Chaloupky o.p.s.

Zpracovala Mgr. Marie Kordulová, certifikovaná lektorka DVPP,
infoevvo@seznam.cz